

Andreja Pumpura Rīgas 11.pamatskola

VĒCAKIEM PAR BĒRNA GATAVĪBU SKOLAI

Tradicionāli 7 gadu vecums pieņemts kā optimālākais skolas gaitu uzsākšanai. Ir ļoti daudz priekšnoteikumi, lai bērns veiksmīgi uzsāktu skolas gaitas.

Pirmā klase nav bērnudārzs

1. Pirmkārt, viņam **ir jābūt apzinātai vēlmei (motivācijai) uzsākt jauno skolas dzīvi** ("Es gribu uz skolu!"). Ja bērns neapzinās, ka skolā būs jāmācās, būs jāpilda mācību uzdevumi, nevis rotaļāties, viņam var rasties mācību vai uzvedības grūtības.

2. **Bērnām pašām ir jāapzinās jaunie noteikumi, pārmaiņas un iespējas, ko sniedz skola.** Jāprot ar sevi tikt galā pašām, piemēram – veikli pārgērbties sporta stundām, pieskatīt un sakārtot savus mācību piederumus, klausīties skolotāja instrukcijās, patstāvīgi darboties un saprasties ar vienaudžiem. Ja bērns nesaprot, kā jāuzvedas bērnu kolektīvā, ka jāklausa skolotāju, ka ir noteikts režīms, kad visi mācās, iziet starpbrīdī, ēd, utml., viņam var rasties uzvedības, saskarsmes problēmas.

3. Tikpat būtiski ir arī **intelektuālā gatavība skolai.** Bērnām jāiziet pirmsskolas sagatavošana, jābūt pamatprasmēm, kas nepieciešamas bērniem, uzsākot skolas gaitas. Viņām būs jāatsakās no pirmsskolnieka tēla un jāveido skolnieka tēls.

4. Bērnām **jābūt pietiekami labam fizioloģiskam briedumam**, lai viņš varētu nosēdēt 5 stundas dienā pa 40 minūtem, lai enerģijas pietiktu ne tikai tam vieglākām nodarbībām, kas uzreiz patīk, bet arī tām, kur jāpacenšas, jāpiepūlas, jābūt pacietīgam un uzmanīgam. Jāprot pareizi sēdēt, turēt rokā rakstāmo. Jāprot klausīties, dzirdēt un izpildīt skolotājas norādījumus.

Reizēm prātīgi ir nogaidīt

Dažreiz skolēni intelektuāli ir sagatavoti, bet psiholoģiski un emocionāli nav gatavi pildīt skolēna pienākumus. Skolēniem, kuri uzsākot skolas gaitas, nav sasnieguši 7 gadu vecumu, un nav gatavi skolai, var rasties grūtības gan sākumskolas laikā, gan turpmāk arī pamatskolā. Viskrasāk tas parādās, pārejot no 4. uz 5.klasi, kad mainās skolotāji un šādam bērnam vairs netiek dotas atlaides. Vai bērns, kas nav spējis koncentrēties mācībām tuvinieku uzraudzībā, spēs to darīt klasē? Bieži grūtības paliek līdz pat 9.klasei. Tāpēc vecākiem savlaicīgi būtu jāinteresējas pie speciālistiem, vai bērns ir gatavs skolai.

Ja bērns nav īpaši nobriedis un apdāvināts nevajag steigties un viņu pāragri laist skolā: par to var maksāt ar slimībām, traumām, neirotiskiem simptomiem. Jau drīz pēc mācību gada sākuma pirmklasnieks var saskarties ar pirmajām grūtībām, bet otrajā mācību semestrī lielākā daļa uzdevumu saistīti ar lasītprasmi. Mācību vielas apguves temps un apjoms ir daudz lielāks nekā pirmsskolas izglītības iestādē vai mācības grupiņā.

Aptuveni 10 – 15% bērnu, beidzot pirmsskolas mācības, vēl nav gatavi skolai. Viņi neprot veidot attiecības ar saviem vienaudžiem, ir vienpatņi, emocionāli ļoti jūtīgi, bailīgi, sāpīgi uztver ieteikumus un aizrādījumus, ir grūtības koncentrēties darbam, patstāvīgi veikt uzdevumus, vērojama vāja paškontrolē u.tml. **Papildu gads pirmsskolas izglītības iestādē varētu palīdzēt ātrāk adaptēties, šajā laikā notiek nobriešana emocionāli, psiholoģiski un sociāli.**

Ja 1.klasē 6-gadīgam skolēnam rodas grūtības, vecākiem jāuzņemas atbildība par pirmklasnieka problēmu risināšanu:

- 1) **aktīvi jāpiedalās pirmklasnieka atbalsta procesā mājās** (mājas darbu pildīšanā, dienas kārtības ievērošanā, mācību piederumu sakārtošanā, uzvedības noteikumu skaidrošanā, vajadzības gadījumā - bērna veselības stāvokļa pārbaudē pie ārstiem un citiem speciālistiem),
- 2) **jāsadarbojas ar atbalsta personāla speciālistiem skolā** (logopēdu, psihologu, speciālo pedagogu, sociālo pedagogu) vai ārpus skolas, ievērojot ieteikumus.

Ja bērns nav gatavs skolai

Parasti nelabvēlīgas attīstības sekas tiek novērotas jau bērna pirmajos skolas gados. Skolotāji un vecāki var saskarties ar :

- **bērna hronisku nesekmību.** Visbiežāk sastopamais priekšnoteikums ir nepietiekoša bērna sagatavotība skolai, kas izsauc grūtības jau no pašām pirmajām skolas dienām (piemēram, sīkās motorikas – prasmes vadīt pirkstu un plaukstu smalkās kustības – nepietiekoša attīstība uzreiz noved pie nesekmības rakstīšanā, patvaļīgās uzmanības nepietiekošs briedums rada grūtības visas stundas darba organizācijā, bērns neiegaumē, palaiž gar ausīm uzdevumus un skolotāja norādījumus). Tāpat par iemeslu var būt paaugstināts bērna satraukums.
- **darbības izbeigšanu** (aiziešanu sevī, rotaļu fantazēšanu). Šī tipa attīstība ir saistīta ar nepietiekošu uzmanību. Bērna it kā “nav” stundās, viņš nedzird viņam adresētus skolotāja jautājumus un norādījumus, nepilda uzdevumus. Šis attīstības variants ir nelabvēlīgs, jo kavē bērna spēju pilnu realizēšanos, diezgan bieži rada lielus “robus” zināšanās.
- **negatīvu (pastiprinātu) demonstratīvismu.** Šis attīstības variants ir raksturīgs bērniem ar augstu apkārtējo uzmanības vajadzību. Tas ir novērojams jau pirmsskolas vecumā. Demonstratīvisms izpaužas apzinātā uzvedības normu pārkāpšanā, kas kalpo par drošu apkārtējo uzmanības piesaistīšanas līdzekli.
- **verbālismu (augsts runas attīstības līmenis, bet zems garīgās attīstības līmenis – tēlainā domāšana).** Tas veidojas jau pirmsskolas vecumā, rezultātā tam, ka par galveno (vienīgo) bērna attīstībā tiek kļūdīgi uzskatīta runa, turpretim darbības veidi, kuri veicina garīgo attīstību nobīdās otrajā plānā. Sākumskolas periodā bieži vien atklājas bērna nespēja risināt uzdevumus un veikt citas darbības, kas prasa tēlaino domāšanu. Šeit kļūdīgi bieži tiek vainoti skolotāji. Bērnā domāšanas attīstības aizture draud ar pastāvīgām neveiksmēm darbībā. Šajā gadījumā pastāv iespēja tālāk attīstīties pēc “hroniskas nesekmības” tipa.
- **bērna slinkošanu.** Šai sūdzībai par pamatu var kalpot dažādi iemesli: izziņas motīvu samazināšanās, izvairīšanās no neveiksmes, kā arī vispārējas darbības tempa palēninājums.
- **izklaidīgu bērnu.** Par uzmanības traucējumiem uzskata neizveidojošos darbības organizāciju, kad bērnam nav efektīvu pašorganizācijas paņēmieni (neprot strādāt).
- **nevadāmu bērnu.** Bērna nevadāmība un nepaklausība – viena no vistipiskākajām skolotāju un vecāku sūdzībām. Šeit par iemeslu var būt – neadekvātas prasības pret bērnu, paaugstinātas enerģētikas gadījums, negatīvais demonstratīvisms, nebremzētās kustības, kā arī parastā izlutinātība.
- **bērna grūtībām saskarsmē.** Saskarsmes grūtības var būt gan ar vienaudžiem, gan ģimenē. Tam par iemeslu var būt – intelektualizācija (bērns ir vientuļš, neiekļaujas kolektīvā), neizveidojušies saskarsmes līdzekļi (neprasmē kontaktēties), autizācija (saskarsmes vajadzības pazemināšanās), kā arī saskarsmes problēmas ģimenē.
- **agresīvu bērnu.** Šeit būtu jāņem vērā dažādie agresijas veidi – patiesa agresivitāte (nodarīt apkārtējiem kaitējumu), autoagresija (vērst pret sevi), kā arī aizsargagresija.

Iepazīnos: _____

(vecāka vārds, uzvārds)

(paraksts)